

Márki Ferenc és tanítványai

A szegedi vívás aranykora

A sikerkovácsedző 1912. november 7-én született Szegeden, tősgyökeres alsóvárosi családban. Büszkén emlegeti, hogy a Márki vezetéknevét már az 1522-i egyházi dézsmajegyzék szegedi részében előfordul. Sőt: két nagyszülőjének a vezetékneve (Mészáros, Pintér) is szerepel e tizedjegyzéken. Dédapja – szintén Márki Ferenc – állította a múlt század derekán az úgynevezett vörös köröskötőt a szentmihályteleki és a nemetközi út elágazásánál.

Apja hősi halált halt az első világháborúban. A 14 éves hadiárva 1927-ben, a Jutasi Honvéd Altisztképző és Nevelő Intézet növendéke lett. 1931-ben végzett, tizedesi sarzsit kapott. Két év kötelező csapat-szolgálat után 1934 januárjában került a Toldi Miklós Honvéd Sporttanár és Vívómesterképző Intézetbe, ahol 1935-ben segédoktatói oklevelet szerzett. Bennemaradt az intézetben, három évig olyan neves mestertanárak mellett működött, mint Gellért Alfréd és Borsody László. Itt oktatott vagy tanult az az edzőgárda, melynek páratlan tudása több mint fél évszázadon át a magyar kard hegemoniájának a talpköve volt.

Márki Ferenc 1942-ben kerül vissza a szülővárosába: vív az SZTK-ban, majd katona, végül orosz hadifogoly. 1945. szeptember 8-án tért haza Szegedre, 1948-ban lett a Szegedi Postás vívószakosztályának az edzője. Oktatói pályájának a csúcspontja az 1948 és 1956 között eltelt nyolc szegedi év jelentette. 1948-ban került a keze alá a szegedi születésű Magay Dániel (1932). Márk mester éles szeme azonnal meglátta, hogy az új tanítvány a tarsolyában hordja a marsallbotot. Néhány évnek kellett csak eltelnie, és Magay nevét Budapesten is jól ismerték. 1952-ben meghívták a siófoki vívóedzőtáborba, hogy edzőtárs legyen az olimpiára készülő válogatott keretnek. Íme, a Helsinkiben aranyérmet nyert magyar kardcsapat: Gerevich, Kovács, Kárpáti, Berczelly, Rajcsányi és Papp Bertalan.

Márki Ferenc neve is jól csengett Pesten. 1953-ban a tatai edzőtáborban keletnémet és csehszlovák vívókat oktatott. 1954-ben és 1955-ben szovjet versenyzők edzőtáboroztak Pesten. A meghívott Márki Ferenc olyan neves vívókkal foglalkozott, mint Rilszkij, Bogdanov és Csiripovszkij. A magyar edzőtársak között Magay Dániel is ott volt. A szovjet edzők is Magyarországon lesték el a vívás

Akik ismerik a szegedi vívás történetét, az aranykorszakot Márki-korszaknak is szokták nevezni. Márki Ferenc vívómester az '50-es évek első felében olyan tanítványokat bocsátott útjukra, akik az olimpiai és világbajnoki dobogó legfelső fokára állhattak föl.

fortélyait. Hogy mennyire, arra a 60-as évek derekán kezdtünk ráébredni...

Az 1954-i év hozta Márki Ferenc és Magay Dániel egyik legnagyobb sikerét. Rajcsányi László helyett Magay lett a magyar kardválogatott hatodik embere. Az újonc nem akármi eredményt rukkolt ki: bekerült a luxemburgi világbajnokság kard egyéni döntőjébe! Sajnos, a középdöntőben megsérült, a finálét beinjekciózva „vívta” végig. Az volt a feladata, hogy a külföldieket lehetőleg izzassza meg, a magyarokkal szemben ne fejtsen ki ellenállást. A majdnem mozgásképtelen Magay a döntő 8. helyén kötött ki, az aranyérmet Kárpáti nyerte. Világbajnoki címet szerzett a magyar kardválogatott is, melynek tagja volt a 22 éves Magay Dániel! Márki Ferenc ma is őrzi a világbajnok képeslapját: „Kedves Feri bácsi! Köszönöm ezt az eredményt. Ez kizárólag Feri bácsin múlott. Üdv. Dani.”

Hegyí Gyula, a sportügyek akkori irányítója levélben fordult a szegedi tanácselnökhöz, kérve, hogy segítsenek a világbajnok emberhez méltatlan lakáshelyzetének a megváltoztatásában. (Magay édesapja 1945 előtt katonatiszt volt, a lakásából kizsuppolt négytagú család 11 évig egy Vidra utcai, víz nélküli cipésműhelyben volt kénytelen „lakni”.) Dénes Leó tanácselők – finoman szólva – csak hitegette a családot, nem tett semmit... Márki Ferenc nem csak a vívóoktatásnak, hanem az ellenfelek föltérképezésének is a mestere volt. Ha megnézte valakinek a vívását, megmondta, mit kellene csinálni, milyen akciókkal lehet legyőzni. Magayt is így vezette egyre magasabbra a magyar kardvívás ranglétráján. Az egyik versenyre Rajcsányi ellen, a másikra Berczelly ellen készítete föl, és így tovább. Kárpáti Rudolfot hagyta utoljára. A nagy nap az 1955-i budapesti, nemzetközi versenyen érkezett el. Magay a döntőben – nem sajtóhiba! – 5:0-ra legyőzte a vívófenomént Kárpáti, és a 2. helyet szerezte meg. Márki Ferenc ma is elárulja, hogy ekkor kapta élete legnagyobb elismerését. Gellért Alfréd, a magyar vívópápa így gratulált neki: Büszke vagyok, hogy a

mesterednek mondhatom magam!

Közeledett az 1956-i olimpia. Magay helye biztosnak látszott a magyar csapatban, de óriási hátránnyal indult a többiekkel szemben: Szegeden nem volt kivel asszónia. Jó ideig erre is Márki mester vállalkozott. A hosszú iskolázás után következett a szabadvívás. Végül is Bay Béla szava volt a döntő: *Magaynak Pestre kell költöznie, hogy a válogatott kerettel edzhesen.* E sorok írója abban a szerencsés helyzetben volt, hogy mint Márki mester kezdő kardozója, hetente háromszor egy teremben lehetett „a nagyokkal”. Jelen volt, amikor 1956 elején a sikeredző és a világbajnok elbúcsúzott egymástól Magay bepakolt a vívósáksba, odament edzőjéhez, aki épp iskolát adott. A mester fölhúzta a sisakját, kezét szorították, kardjával istenhözádként meglegyintette Dani hátsó felét, és már folytatta az iskolázást. Nem volt bepárosodó szem, nem volt elérzékenyülés. Férfibúcsú volt. Csak ők tudják, hogy belül mit éreztek...

1956 őszén a magyar kardcsapat olimpiai aranyérmet nyert. *Magay Dániel immár olimpiai bajnok is lett!* Melborurné-ből nem tért haza, az USA-ban telepedett le. A Berkeley Egyetemen szerzett vegyészdiplomát. A San Francisco mellett Los Altosban él.

A szegedi születésű Órley Szabolcs (1934) 1949-ben lett Márki-tanítvány. Kiváló tehetség volt, negyedik gimnazista korában I. osztályú kardvívói minősítést szerzett. Márki mester nevelte érett vívóvá, nevét külföldön is kezdték megismerni. Apja 1945 előtt katonatiszt volt, ezért Szabi – így hívták a vívók – a polgári életben nem érvényesülhetett. A szegedi egyetemre sem vették föl.

1954-ben Cremonában megnyerte az ifjúsági kardvívó világbajnokságot! Ő sem feledkezett meg Márki Ferencről: Első levelezőlapom szeretett mesteremnek. Szabolcs. Cremona. 1954. IV. 16. Ugyanabban az évben a főiskolai világbajnokságon kardcsapatban ezüstérmet, kard egyéniében a 6. helyet szerezte meg. Az ifjúsági világbajnokot már fölvevették a szegedi egyetemre,

gyógyszerészhallgató lett. 1955 elején Pestre költözött. Ez évben az ifjúsági kardvívó világbajnokságon bronzérmes lett. 1956-ban ő is külföldre távozott. A Stanford Egyetemen szerzett vegyészdiplomát.

A vásárhelyi születésű Juhász Katalin (1932) Belovai Péternél kezdte a vívás tanulását. Már gimnazista korában átjárt Szegedre, hogy Márki Ferenctől iskolát vehessen. A szegedi egyetem vegyészhallgatójaként ő is a Postás versenyzője lett, majd átigazolt a Haladásba. Am ott is Márki-tanítvány maradt, hiszen a mester hérfőn, szerdán és pénteken a Postásban, kedden és csütörtökön az egyetemi klubban oktatott. A volt szegedi vívónő 1957 és 1967 között aratta nemzetközi sikereit. A női törzscapat tagjaként háromszor világbajnok (1959, 1962, 1967), egyszer olimpiai banok (1964) volt. Egyéniben világbajnoki bronzérem (1962) és olimpiai 5. helyezést volt a legjobb eredménye.

A szegedi születésű Püsztyay Éva (1936) 1950-ben kezdett vívni, négy évvel később már I. osztályú versenyző volt. 1953-ban a magyar ifjúsági bajnokságon a 4. helyen végzett, olyan vívók, mint Dömölky Lidia, Marosi Paula és Gimessy Sári mögött. Tagja volt a magyar ifjúsági női törvívó keretnek. Szépen ívelő pályáját 1956 után a politika megtörte, bár évekkel később – Márki Ferenc távozása után – figyelemre méltó eredményeket ért el. A siófoki nemzetközi Balaton-bajnokságon (1961) döntős volt. Szolnokon vidékbajnokságot nyert.

Szabi Emese (1929) is a Postás kitűnőségei közé tartozott. A szegedi és fővárosi I. osztályú törversenyek döntőjében rendre ott volt. Bármelyik élvonalbeli pesti női törzscapat szívesen látta volna a tagjai között. Pályája delelőjén elköltözött Szegedre.

Márki Ferenc 1957 januárjában búcsút intett ősei földjének, vándorbotot fogott a kezébe. Feleségével és három gyermekével nekivágott a nagyvilágnak. Olaszországban, Brazíliában, majd – Jekelfalussy Piller György halála után – Magay Dániel hívására San Franciscóban lett vívómester. 75 éves koráig tanított. Ma is elérzékenyül, ha San Franciscó-i otthonában visszagondol a Kossuth Lajos sugárútra, a Szegedi Postás ütött-kopott, keskeny, kokszkályhás vívótemrére, melyben még meleg víz sem volt... *Am eredmények voltak. Ragyogók, fényesek, csillogók, felejthetetlenek.*

APRÓ FERENC

Nyitrán a szegedi Jákó volt a legjobb

LÖVÉSZET

A szlovákiai Nyitrán négy – a cseh, a szlovák, a lengyel és a magyar – válogatott részvételével nemzetközi légfegyver verseny rendeztek. A magas színvonalú összecsapásban Andrassy Árpád tanítványa, Jákó Csaba bizonyult a legjobbnak a juniorférfiak 60 lövéses számában. A Szegedi Városi Lövészklub versenyzője 584 köreységgel nyerte a küzdelmet, ami igen biztató eredmény a február 28-tól március 2-ig Budapesten zajló Európa-bajnokságra.

A VILÁG SPORTJA

Davos:

A nemzetközi gyorskorcsolyázó viadalon az amerikai olimpiai bajnok, Bonnie Blair új világcúscot ért el a sprint pontversenyben. A két-két 500 és 1000 méteres szám összesített eredménye alapján saját korábbi rekordját szárnyalta túl: a 159.435 pontos teljesítményt 159.390-re javította.

Miami:

Nemzetközi utcai futóversenyen a női 5 km-es számban kudarcot vallott a hosszú távokon visszatérni próbáló vágtázó olimpiai bajnok, Florence Griffith-Joyner. A 100 és 200 méter világcúscstartónője 20:30 perccel csak a 10. lett. – A győztesek. Férfiak: 1. mérföld: Johan Boakes (brit) 3:58.2 p, 5 km: Geraldo Alcalá (mexikói) 14:13 p. Nők: 1 mérföld: Suzy Hamilton (amerikai) 4:32.5 p, 5 km: Ena Weinstein (amerikai) 16:49 p.

Phoenix:

Élete első edzőmérkőzését követően agysérülésébe belehalt egy 19 éves amerikai ökölvívó. Ramon Gomez edzőpartnerre az első menetben ütötte ki, a szerencsétlen spor-

toló a balesetet 24 órával sem élte túl.

Baden-Baden:

Sikeres szimultánt adott a német válogatott négy tagjának a férfi sakkvilágbajnok, Garri Kaszparov. Az orosz játékos 3:1 arányban nyert a Hort, Hertneck, Lobron, Wahls összetételű nemzeti csapat ellen.

Albertville:

A téli olimpia szervező bizottsága (COJO) elégedetten nyugtázhatta, hogy elérte pénzügyi céljait, már ami a jegyeladások számát illeti. Az előzetesen tervezett 690 ezer belépő ugyanis két héttel a játékok kezdete előtt már gazdára talált. Egészen bizonyos, hogy telt házas esemény lesz a jégkorongtorna, a műkorcsolyázók versenye, a síugrás, a négyesbobok viadala és a legtöbb alpesi sífutóm.

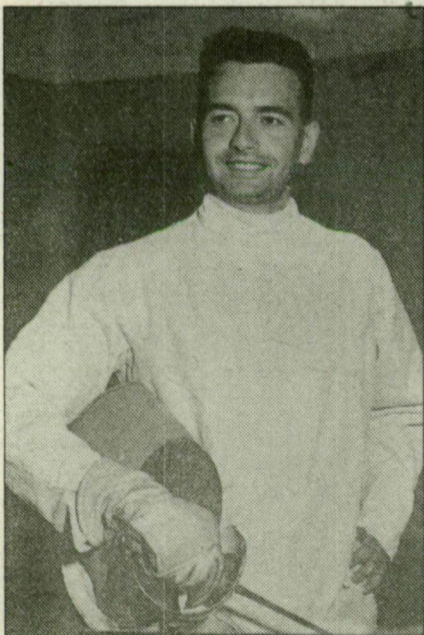
A házigazdák ugyanakkor aggódnak a francia Alpokban hetek óta hétágra tűző napsütés miatt. Félő ugyanis, hogy a december végén leesett kétméteres havat utánpótlás hiányában a nap sugarai elolvasztják.

Tyihonov válogatottja

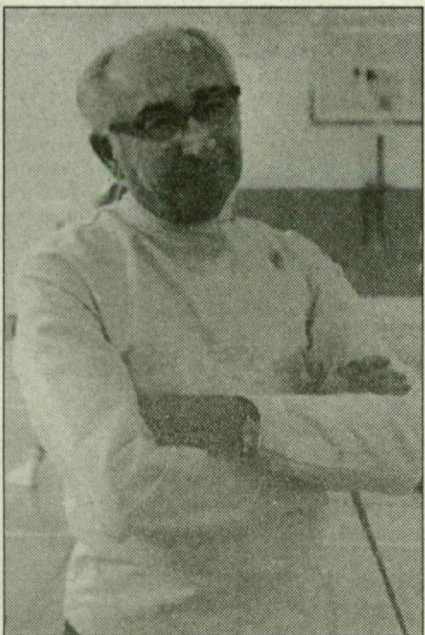
Új néven és többnyire új nevekkkel, de változatlan szakvezetővel készül az albertville-i téli olimpiára a címvédő jégkorong-válogatott. Az egykori szovjet „szbornajáról” van szó, amely a február 8-án startoló „fehér” játékokon már mint a Független Államok Közösségének a csapata indul.

A valamikori világverő élvonalbeli orosz klub jégkorongozója. Az olimpiai bajnoki titulus kiharcolására (ha úgy tetszik megvédésére) törekvő együttes tagjainak csaknem felét a bajnok Dinamo Moszkva adja. Érdekes módon a csapat két kapitány.

Tyihonov csapata a felkészülés részeként több edzőmérkőzést játszik, a vasárnapi sikeres bécsi fellépést (7:2 az osztrákok legjobbjai ellen) követően az együttes szerdán Kanada olimpiai válogatottjával, szombat pedig Olaszország csapatával játszik. Viktor Tyihonov, aki változatlanul betölti a több mint egy évtizeden át verhetetlen, „örökös” szovjet bajnok, az utóbbi időben azonban önmagához képest gyengélkedő CSZKA Moszkva vezető edzői tisztét is, a FÁK csapatát szervezte meg, a gárda azonban gyakorlatilag Oroszország válogatottjának felel meg. Azon egyszerű oknál fogva, hogy a 31 játékos csupa

Magay Dániel

Márki Ferenc

Órley Szabolcs